

Akut handling og klar besked: Generelle rammer for indførelse af pakkeforløb for kræftpatienter

Introduktion

Regeringen og Danske Regioner indgik den 12. oktober 2007 en aftale om gennemførelse af målsætningen om akut handling og klar besked til kræftpatienter. Målet med aftalen er at sikre hurtige og fagligt definerede forløb for alle kræftpatienter og patienter, der skal undersøges for kræft. En del af patienterne kan udredes og behandles i meget hurtige pakkeforløb. Andre patienter kræver i hele eller dele af forløbet en særlig, individuel indsats. Fælles for begge grupper er, at de skal opleve et veltilrettelagt, fagligt velfunderet forløb uden unødigt ventetid.

Det fremgår af aftalen, at der inden udgangen af 2008 skal beskrives og indføres pakkeforløb for alle kræftformer. Arbejdet er forankret i Task Force for Kræftområdet. Pakkernes opbygning bygger på kliniske beskrivelser udarbejdet af arbejdsgrupper med deltagelse af de relevante multidisciplinære cancergrupper og regionerne og godkendt af Kræftstyregruppen.

Det er regionernes ansvar at implementere pakkeforløb for kræftpatienter i overensstemmelse med de generelle rammer.

Selv om pakkeforløbene knytter sig til den enkelte kræftform, er en række forhold generelle. Disse beskrives i dette dokument, mens de nærmere principper for monitorering beskrives i notatet *Monitorering af pakkeforløb for kræftpatienter*.

Beskrivelserne vedrørende hver enkelt kræftform omfatter:

- Beskrivelse af sundhedsfaglige elementer som grundlag til pakkeforløb, herunder fagligt begrundede forløbstider, hvor patienten ikke oplever unødigt ventetid
- Oversigt over tilrettelæggelsen af pakkeforløb, herunder flowchart samt oversigtsskema for tilrettelæggelsen af pakkeforløb

Ovennævnte dokumenter i sammenhæng udgør pakkebeskrivelse for hver enkelt kræftform.

Herudover er der i processen udarbejdet en række dokumenter, som det vil være relevant at inddrage i forbindelse med implementeringen, herunder:

- Notater vedr. tværgående emner/opgaver som f.eks. patientinformation, udarbejdet i tilknytning til arbejdet i de kliniske arbejdsgrupper
- Nærmere beskrivelser og vejledning vedr. registrering, codeskemaer mv.

13. februar 2008

j.nr. 7-203-02-260/1/MGJ

**Task Force for
Kræftområdet**

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S
Tlf. 72 22 74 00

Definition af pakkeforløb

Kræftplan II definerer patientforløb organiseret i pakker som ”Patientforløb, hvor de enkelte trin er tilrettelagt som tids- og indholdsmæssigt veldefinerede begivenheder, der følger et på forhånd booket forløb”.

Side 2

13. februar 2008

Formålet med pakkeforløb er at tilbyde patienterne optimal udredning og behandling for at forkorte forløbet og derigennem forbedre prognosen, bedre livskvaliteten og mindske utrygheden ved ventetid uden kendt årsag. Pakkeforløbene baseres på de til enhver tid senest opdaterede kliniske retningslinier. Med udgangspunkt heri udarbejdes for hver enkelt kræftform nationale sundhedsfaglige elementer til anvendelse i pakkeforløb.

I forlængelse heraf dækker begrebet ”pakkeforløb”, som det her anvendes, over:

- En veldefineret serie af kliniske handlinger (inkl. alternativer), som knytter sig til en afgrænset patientgruppe og hviler på landsdækkende kliniske retningslinier og til formålet udarbejdede sundhedsfaglige elementer
- Principper for organisering, der sikrer en samlet forløbsplanlægning, herunder sikrer, at patienterne gennemgår forløbet uden unødigt ventetid
- Principper for kommunikation mellem sundhedspersonale og patienter/pårørende, herunder patientinformationens form og indhold

Organisering af pakkeforløb indebærer, at det sikres, at de nødvendige direkte og afledte ydelser hele tiden kan leveres i takt med, at patienterne bevæger sig igennem pakkeforløbet. I tilrettelæggelsen skal tages stilling til forhold som pakkeforløbets samlede patientkapacitet, herunder håndtering af udsving i patienttilgangen, det normerede tidsforløb, afledt kapacitet til understøttende funktioner, sengedage m.v. og den nærmere tilrettelæggelse af logistikken omkring patientforløbet.

Baseret på aftalen mellem regeringen og Danske Regioner af 12. oktober 2007 udgør de foreliggende beskrivelser af pakkeforløb en kravspecifikation for regionerne, herunder både konkrete krav og forhold, som man i hver enkelt region skal tage stilling til. Inden for disse rammer kan der være lokale forskelle på den nærmere organisering.

Principper for planlægning og anvendelse af pakkeforløb

Overordnet planlægning

Det er en forudsætning for, at pakkeforløb kan fungere i praksis, at der sker en gennemgribende planlægning af de enkelte pakkers organisering på tværs af afdelinger, sygehuse og sektorer.

Der skal sikres forudreserverede tider til pakkeforløb for patienter, der starter på en udredning med begrundet mistanke om kræft.

Der bør altid ske booking af samtlige undersøgelser m.v., som det på et givet punkt i forløbet vides, at patienten skal have. Hvor det er hensigtsmæssigt i

forhold til den samlede planlægning, bør der være adgang til booking på tværs af afdelinger m.v.

Side 3

13. februar 2008

Regionen skal tage stilling til den konkrete organisering af pakkeforløb, herunder forløbstider i de forskellige dele af pakkeforløbet.

Forløbsledelse/-koordinering

Hver enkelt klinisk handling repræsenterer en række bagvedliggende procedurer, herunder mange af helt praktisk karakter. At sikre, at pakkeforløb reelt fungerer i forhold til patienterne, kræver således, at det kontrolleres, at alle underliggende procedurer understøtter leveringen af det klinisk optimale forløb uden unødigt ventetid.

Pakkeforløbets overgange skal organiseres således, at den afgivende enheds ansvar ikke ophører, før der er sikkerhed for, at det er overtaget af den modtagende enhed. Der skal være en klar ledelsesmæssig forankring af pakkeforløbet, dets enkelte delelementer og løbende koordinering,

Samtidig skal der sikres effektiv kommunikation og koordination mellem forskellige aktører, herunder kontaktperson, multidisciplinært team og forløbsledelsesfunktionen. Koordinationen skal blandt andet sikre en hensigtsmæssig håndtering af situationer, hvor patienten ønsker en afvigelse fra det planlagte forløb, idet det er erfaringen, at nogle patienter kan have behov for længere betænkningstid mellem begivenhederne i forløbet, end en komprimeret planlægning lægger op til.

Regionen skal tage stilling til tilrettelæggelsen af den løbende koordinering og ledelsesmæssige forankring af pakkeforløb, herunder pakkeforløb på tværs af sygehuse.

Særligt om tværgående samarbejde

Multidisciplinært team

Lægelige specialer og afdelinger, der medvirker i behandling af kræftpatienter, bør indgå i et forpligtende kontinuert multidisciplinært teamsamarbejde, der sikrer hensigtsmæssige forløb, jf. Kræftplan II.

Teamets arbejde skal tilrettelægges i sammenhæng med de enkelte pakkeforløb. Teamsamarbejdet skal også kunne fungere i ferieperioder og i forbindelse med sygdom, således at den nødvendige beslutningskompetence sikres.

Regionen skal tage stilling til, hvordan der for hvert pakkeforløb etableres multidisciplinært teamsamarbejde, der sikrer, at alle relevante specialer inddrages i og samarbejder om de kliniske beslutninger.

Samarbejde mellem primærsektoren og sygehusvæsenet

Samarbejdet mellem primærsektoren og sygehusvæsenet skal bygge på en klar ansvarsfordeling og utvetydige procedurer for kommunikation.

Henviſning til pakkeforløb sker, når praktiserende læge, speciallæge eller anden læge har *begrundet* mistanke om kræft, som defineret i de sundhedsfaglige elementer for hver enkelt kræftform. Derudover henvises til udredning på sygehus, hvis den alment praktiserende læge eller speciallæge på anden baggrund vurderer, at der er mistanke om, at patienten har kræft.

Af hensyn til egen læges funktion som patientens tovholder bør sygehuset under udrednings- og behandlingsforløbet løbende informere den praktiserende læge om væsentlig udvikling i patientens forløb.

Beskrivelserne af de enkelte pakkeforløb angiver konkrete situationer, hvor der skal informeres mellem de to sektorer.

Speciallægepraksis indgår som en integreret del af udredningen i pakkeforløb for nogle kræftformer. For andre kræftformer vil der være funktioner, som i beskrivelsen af pakkeforløbet er placeret på sygehuset, men som også kan udføres i speciallægepraksis.

Sygehuset bør i forbindelse med forløbet sikre kontakt med patientens bopælskommune med henblik på tilrettelæggelse af et individuelt pleje- og rehabiliteringsforløb.

Regionen skal tage stilling til de nærmere principper for kommunikation mellem sygehusvæsen og primærsektor i forbindelse med pakkeforløb for kræftpatienter. Endvidere skal regionen tage stilling til, hvordan speciallægepraksis indgår i pakkeforløb.

Standardforløb og afvigelser

Standardforløb og forløbstider

Beskrivelserne af pakkeforløbene for hver enkelt kræftform vedrører som udgangspunkt forløb, hvor der ikke er væsentlige komplicerende forhold vedrørende patienten, som forlænger det optimale forløb. Fagligt begrundede forløbstider for disse patienter fremgår af beskrivelserne af sundhedsfaglige elementer til pakkeforløb.

Patienter med afvigende forløb

Et ikke ubetydeligt antal patienter kan ikke følge et pakkeforløb fra start til slut. Det kan være patienter, der også har andre sygdomme eller tilstande, som vil påvirke udrednings- og behandlingsforløbet. Det gælder også patienter med uklart billede af den mistænkte eller diagnosticerede kræft. Eller det kan være patienter, der får tilbagefald efter afsluttet behandling.

Disse patienter udgør en særlig udfordring og vil ofte ikke kunne udredes og behandles inden for de opstillede forløbstider. De skal dog – i lighed med de øvrige patienter – undersøges og behandles uden unødigt ventetid.

Patienterne kan inddeles i 5 grupper:

- Patienter, der diagnosticeres på anden måde end via et pakkeforløb.
- Patienter, der på grund af anden sygdom, sociale årsager m.v. ikke kan eller ønsker at følge det relevante pakkeforløb,

- Patienter, hos hvem der diagnosticeres metastaser, men hvor arten af den primære kræft er ukendt,
- Patienter, hos hvem der er begrundet mistanke om tilbagefald efter et tidligere afsluttet behandlingsforløb
- Patienter, hos hvem den ansvarlige læge har begrundet mistanke om en alvorlig sygdom, hvor kræft er en mulighed, men hvor det er uvist, hvilket organ, det drejer sig om

Patienter, der diagnosticeres på anden vis, indgår som udgangspunkt i pakkeforløbet, når diagnosen er stillet.

For de øvrige patientgrupper skal der lægges en individuel plan for patienten med inddragelse af relevante aktører. Samtidig skal de behandlingsansvarlige reagere effektivt, hvis der opstår situationer, der kan forsinke forløbet unødigt.

I forhold til den sidste gruppe, hvor der ikke er en organspecifik kræftmistanke, bør der sikres procedurer for dialog og samarbejde mellem almen/speciallæge praksis og relevante sygehusafdelinger m.h.p. tilrettelæggelse af nærmere udredning.

Regionen skal tage stilling til, hvordan det sikres, at der tages hånd om patienter med afvigende forløb m.h.p., at der tilrettelægges et optimalt forløb uden unødigt ventetid, og hvor patienten sikres information tilpasset situationen.

Patientinformation og kontaktpersoner

Ud over at sikre patienten et veltilrettelagt forløb i overensstemmelse med de kliniske retningslinier og uden unødigt ventetid skal pakkeforløbene også sikre en systematisk og klar kommunikation med patient og pårørende. Patienten skal opleve et gennemskueligt forløb, hvor det hele tiden står klart, hvad der er næste skridt i forløbet, og hvor man kan få svar på spørgsmål.

Patientinformation

Den alment praktiserende læge eller praktiserende speciallæge skal ved henvisning til et pakkeforløb informere patienten om, at videre undersøgelser finder sted i et hurtigt forløb på baggrund af begrundet mistanke om kræft med henblik på at be- eller afkræfte at patienten kan have kræft. Herefter gælder det generelt, at patienten informeres om forløbet frem til næste beslutning, så patienten altid ved, hvad der er næste begivenhed, og hvornår den finder sted.

Beskrivelserne af de enkelte pakkeforløb rummer i oversigtsskemaet angivelser af, hvornår og om hvad, patienten skal informeres om udredning og behandling og forløbets tilrettelæggelse.

Det er særlig vigtigt, at det med organiseringen sikres, at der i forbindelse med overgange mellem afdelinger, sygehuse og sektorer gives ensartet og tilstrækkelig information til patienten.

Regionen skal tage stilling til, hvordan det sikres, at alle patienter i pakkeforløb modtager den rigtige information i den rigtige form til den rette tid.

Side 6

13. februar 2008

Kontaktpersoner

Patienten skal have en fast kontaktperson på sygehuset. Patienten informeres mundtligt og skriftligt om, hvem der er kontaktperson, senest i forbindelse med første fremmøde på sygehuset. Det skal være enkelt at få fat på kontaktpersonen, og patienten skal kunne træffe en kontaktperson (afløser), selvom der er sygdom eller ferie.

Kontaktpersoner kan besvare spørgsmål om igangværende undersøgelse og behandling. Derudover skal kontaktpersonerne kunne svare overordnet på spørgsmål om det samlede pakkeforløb, som den pågældende patient indgår i og formidle patientens ønsker til relevante aktører.

Regionen skal tage stilling til, hvordan kontaktpersonordningen tilrettelægges, herunder hvordan overgangssituationer mellem afdelinger og/eller kontaktpersoner håndteres.

Monitorering

Der skal ske en løbende monitorering af pakkeforløbene, der gør det muligt at følge, hvor hurtigt patienter, der henvises til et pakkeforløb, udredes og evt. behandles.

Forløbene monitoreres centralt via Landspatientregistret på grundlag af registreringer i de patientadministrative systemer, og Sundhedsstyrelsen sikrer retningslinier for registrering. Regionerne vil sikre, at registreringerne foretages i overensstemmelse med retningslinierne herfor.

Sundhedsstyrelsen sikrer, at regionerne får adgang til at følge og analysere registreringer vedr. pakkeforløb i Landspatientregistret.

Datakvaliteten i Landspatientregisteret skal udvikles for at sikre et højt kvalitetsniveau i såvel eksisterende som nye registreringer, der indgår i monitorering af pakkeforløbene.

Regionerne skal tage stilling til, hvordan der sikres en høj registreringskvalitet.